

Havsmiljö - viktiga begrepp

Havs
och Vatten
myndigheten

Övergripande beskrivning

Miljökvalitetsnorm	Styrmedel med syfte att god miljöstatus upprätthålls eller uppnås. Regeringen får för vissa geografiska områden eller för hela landet meddela föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, om det behövs för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön (Miljökvalitetsnormer). Regeringen får överlåta till en myndighet att meddela miljökvalitetsnormer som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. (Miljöbalken) Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram föreskrifter om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljökvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön (HVMFS 2012:18)
Indikator	En mätbar egenskap eller företeelse som används för att bedöma tillståndet i eller belastningen på miljön för att antingen möjliggöra bedömning av god miljöstatus eller av om en miljökvalitetsnorm följs. (HVMFS 2018:18)
Målvärde	Indikatorvärde / trend för att bedöma om en miljökvalitetsnorm i bilaga 3 följs. (HVMFS 2018:18) Miljökvalitetsnormer med indikatorer som ska syfta till att god miljöstatus kan nås (i bilaga 3 till HVMFS 2012:18) använder målvärden. Motsvarande i 2008/56/EG: Artikel 10, "Targets"
Tröskelvärde	Ett värde eller ett intervall mellan två värden som möjliggör en bedömning av den kvalitetsnivå som uppnåtts för ett enskilt kriterium, och som därigenom bidrar till bedömningen av i vilken utsträckning god miljöstatus enligt bilaga 2 uppnås. (HVMFS 2018:18) Miljökvalitetsnormer för att fastställa vad som kännetecknar god miljöstatus (i bilaga 2 till HVMFS 2012:18) använder tröskelvärden. Motsvarande i 2008/56/EG: Artikel 8, "Thresholds"
Kriterium	Definieras i havsmiljödirektivet 2008/56/EG som särskiljande tekniska kännetecken som har nära samband med kvalitativa deskriptorer. Enligt artikel 9.3 i direktivet ska medlemsländerna använda kriterier och metodstandarder och de ska fastställas på ett sätt som garanterar enhetlighet och gör det möjligt att mellan olika marina regioner eller delregioner jämföra i vilken utsträckning en god miljöstatus har uppnåtts. Kriterier och metodstandarder är fastställda i kommissionsbeslut (EU) 2017/848. Det finns primära och sekundära kriterier. De primära kriterierna är obligatoriska om det inte kan motiveras att det inte är lämpligt att använda dem. (HVMFS 2024:11) I Svensk förvaltning är God miljöstatus en MKN enligt 2010:1341 (utdrag nedan) 9 § Havsmiljöförvaltningen ska genomföras i sexåriga förvaltningsperioder där man i varje period för ett havsområde 1. gör en inledande bedömning av miljötillståndet, 2. slår fast vad som kännetecknar en god miljöstatus, 3. tar fram miljökvalitetsnormer med de indikatorer som ska användas för att bedöma om den goda miljöstatusen upprätthålls eller nås, 17 § Havsmiljöförvaltningen enligt 9 § ska innebära att en god miljöstatus upprätthålls eller nås i Nordsjön och Östersjön. Första stycket är en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. 2 § första stycket 4 miljöbalken.
Temaområde (Deskriptor)	Kvalitetsbeskrivning enligt 18 § havsmiljöförordningen (2010:1341) - som hänvisar till bilaga I till Havsmiljödirektivet 2008/56/EG. För var och en av de kvalitativa deskriptorer som förtecknas i bilaga I till direktiv 2008/56/EG och på grundval av de vägledande förteckningarna i bilaga III till det direktivet, är det nödvändigt att precisera de kriterier, inklusive de kriteriekomponenter och, om tillämpligt, tröskelvärden att använda. (KOM 2017/848)

Specifikt gällande kontinuerligt lågfrekvent undervattensbuller

Miljökvalitetsnorm	Bilaga 2: - enligt Kriterium D11C2 Bilaga 3: E.4 Tillförsel av kontinuerligt lågfrekvent ljud från mänsklig verksamhet ska vara på en nivå som inte hindrar att god miljöstatus kan upprätthållas eller nås. Normen bygger på att kontinuerligt buller ingår i Sveriges definition av god miljöstatus, efter beslut om en EU-gemensam rekommendation om tröskelvärde för kontinuerligt undervattensljud som antogs 2022.
Indikator	Bilaga 2: 11.2A Förekomst och effekt av kontinuerligt lågfrekvent undervattensljud Bilaga 3: E.4.1 Tillförsel av kontinuerlig ljudenergi: Förvaltningsområde: Nordsjön och Östersjön. Metod: Övervakning ska ske enligt övervakningsprogram som fastställs av Havs- och vattenmyndigheten. För att bedöma om målvärdet klaras ska data från övervakningsprogrammet ovan användas. Bedömningen ska göras genom att utstrålad lågfrekvent ljudenergi under vattnet från fartyg och övrig relevant ljudalstrande verksamhet beräknas och summeras i varje bedömningsområde och per år. Beräkning av medianvärdet som beräknad utstrålad ljudenergi (I) per ytenhet i tersbandet med mittfrekvens 125 Hz ska göras och jämföras månadsvis på årsbasis. Beräknade trender ska jämföras med målvärdet. Med trend avses när medianvärdet under bedömningsperioden ligger mer än en standardavvikelse högre eller lägre än under föregående bedömningsperiod. Bedömningsområde: Samtliga havsbassänger enligt bilaga 1, Karta 2. Ny indikator för bedömning gällande om MKN E.4 för kontinuerligt buller följs. Indikatorn underlättar bedömning av normen inför åtgärdsarbete. Målvärde är i linje med den EU-gemensamma rekommendationen om tröskelvärde för kontinuerligt undervattensljud som antogs 2022 inom den EU-gemensamma genomförandestrategin för havsmiljödirektivet, och som infördes 2024 i havsmiljöföreskrifternas Bilaga 2.
Målvärde	I de havsbassänger där god miljöstatus ej nås eller där bedömningen är osäker ska utstrålad ljudenergi visa en nedåtgående trend över bedömningsperioden
Tröskelvärde	Tröskelvärde: Maximalt 20 % av havsbassängens yta får överstiga följande gränsvärden, uttryckta som medianvärde under varje enskild månad under bedömningsperioden: 1. Överskottsbuller i tersbandet med mittfrekvens 500 Hz: 20 dB 2. Överskottsbuller i tersbandet med mittfrekvens 125 Hz: 20 dB 3. Överskottsbuller i tersbandet med mittfrekvens 125 Hz: 12 dB. Medlemsstaterna ska bestämma tröskelvärden för dessa nivåer genom samarbete på unionsnivå, med beaktande av regionala och delregionala särdrag, enligt Havsmiljödirektivet: inför Helcoms kommande miljöbedömning (HOLAS4) justeras motsvarande indikatorer.
Kriterium	D11C2 Den rumsliga fördelningen, den tidsmässiga varaktigheten och nivån av kontinuerligt lågfrekvent ljud från mänsklig verksamhet överskrider inte nivåer som negativt påverkar populationer av marina djur.
Temaområde (Deskriptor)	Specifikt, Temaområde 11, D11 "Tillförsel av energi, inbegripet undervattensbuller, ligger på nivåer som inte påverkar den marina miljön på ett negativt sätt."